

13. Rapport från regionaliseringsgruppen

Inledning

Under hela perioden sedan kongressen 2016 och även dessförinnan har förbundsstyrelsen utsett en särskild grupp med uppgift att följa och stödja processen för en regionalisering av organisationen.

Denna grupp har bestått av följande ledamöter:

Leif Henriksson, Förbundsstyrelsen
Mikaela Odemyr, Förbundsstyrelsen
Jan Olson, Förbundsstyrelsen
David Lindvall, Förbundsstyrelsen
Ulf Brändström, Förbundskansliet
Niklas Olin, Förbundskansliet
Britt Bisell, Förbundskansliet
Bertil Orrby, Förbundskansliet

Förslag till kongressbeslut

Att kriterierna för regionerna som beslutades av förbundsstyrelsen 2016 fastställs av kongressen.

Att förbundet fortsätter att utbetala ett årligt stimulansbidrag på upp till 150,000 kr/år till de regioner som bildats i enlighet med de fastställda kriterierna.

Att förbundet årligen bjuder in länsföreningarna till en regionkonferens för erfarenhetsutbyte.

Att den kommande förbundsstyrelsen tar initiativ till att upprätta en process där regionföreningarna involveras i förbundets övergripande planering.

Att förbundet årligen tillhandahåller ett utbildningsprogram riktat till regionföreningarna.

Att förbundsstyrelsen utser en arbetsgrupp med uppgift att följa arbetet med att utveckla och stödja regionernas verksamhet under kongressperioden.

Bakgrund och verksamhet

Astma och Allergiförbundets lokalföreningar har sedan länge sammanslutit sig i läns- eller regionföreningar, en mellannivå i organisationen. De lokala föreningarna har traditionellt haft den närmaste kontakten med de enskilda medlemmarna, medan läns- och regionföreningarna skapats som en gemensam stödjande resurs för dessa föreningar. Enligt stadgarna är läns-/regionföreningarnas uppgift att påverka samhället på regionnivå och att vara ett kunskaps- och resurscentrum för föreningarna och nätverken inom regionen. Vårdfrågor pekas särskilt ut.

Läns-/regionföreningarna har tilldelats en central roll i förbundets demokratiska process. Det är läns-/regionföreningarna som utser ombuden till förbundets högsta beslutande organ, kongressen.

Organisationens utveckling

Som en följd av det omgivande samhällets utveckling, livsstilsförändringar och förändringar när det gäller människors sett att kommunicera och relatera till varandra har lokalföreningarnas betydelse för den individuella medlemmen minskat i betydelse. Delvis har förbundet självt främjat denna utveckling genom

att överta uppgifter som i organisationens barndom låg hos de lokala föreningarna. Även länsföreningarna har ibland bidragit till förändringen genom att överta verksamheter från lokalföreningarna som dessa haft svårt att bedriva, framför allt fritids- och rekreationsaktiviteter.

Antalet lokalföreningar inom organisationen har halverats sedan första hälften av 1990-talet. Parallellt har medlemsantalet i förbundet också nästa halverats. Många aktiva i förbundets lokala föreningar har med oro följt denna utveckling. Frågan om hur organisationen ska reagera på lokalföreningarnas uppenbara problem har därför under hela 2000 - talet diskuterats på förbundets kongresser och föreningskonferenser. Förslag om att förbundet ska regionaliseras och flytta ut de centrala resurserna till läns- och regionföreningarna har ibland förts fram.

Den lokala förankringen av förbundets verksamhet är dock av vital betydelse för att uppnå organisationens målsättningar som i hög grad handlar om att förbättra de dagliga livsvillkoren för människor med allergisjukdomar. Dessa villkor bestäms i hög grad av lokala förhållanden, av vad som sker t.ex. i skolan och barnomsorgen och av vad som beslutas i kommunen. Det lokala engagemanget i kommunerna bidrar till att stärka hela organisationens legitimitet.

Diskussion om förbundets struktur

Diskussionerna om förbundets reaktion på den fortgående försvagningen av lokalföreningarnas verksamhet som kommit till uttryck genom nedläggningar av föreningar, svårigheter att rekrytera förtroendevalda och minskad aktivitetsnivå ledde fram till en känsla av att förbundet måste knyta an till och stödja lokalföreningarnas egen strävan att forma en lösning på problemen. Förbunds nivån skulle inte ingripa ovanifrån för att ställa tillrätta genom att ytterligare ta över uppgifter från föreningarna. Förbundet skulle däremot arbeta för att stärka den lokala nivån i organisationen. Det konstaterades att de existerande länsföreningarna som formades av lokalföreningarna i länet ofta var för resurssvaga för att effektivt kunna stödja de lokala föreningarnas

verksamhet. Tanken väcktes om möjligheten att flera länsföreningar slå ihop sina verksamheter till en starkare gemensam regional enhet. Regioner skulle samla mera resurser för att stödja den lokala verksamheten. Regioner skulle i sin tur stödjans av förbundet på olika sätt, också ekonomiskt.

Kongressbeslut

Resultatet av diskussionerna blev att det förbundets kongress 2010 beslutades att det innan kongressperiodens slut skulle arbetas fram en modell för regional organisation inom Astma- och Allergiförbundet inklusive dess finansiering.

Kongressen 2013 uttalade sedan att en stärkt regional organisation är en angelägen uppgift och gav den nya förbundsstyrelsen i uppdrag att omgående verka för en ökad samverkan mellan, och sammanslagning, av dagens länsföreningar.

Kongressen beslutade vidare att inrätta ett årligt förbundsstöd till de regioner som skapas på länsföreningarnas initiativ. Inriktningen skulle vara att stödet skulle ligga på minst i storleksordningen 100 000 – 150 000 kr per region och år, samt att max sju sådana stöd kan utgå. Stadgarna är gemensamma för länsföreningar och regioner. Kongressbeslutet om stöd till regioner innebar att dessa behöver kunna särskiljas från hittillsvarande länsföreningar.

Kriterier för regioner

Följande kriterier antogs av förbundsstyrelsen i januari 2016 för att regioner ska vara berättigade att erhålla regionstöd:

- Regionen ska ha en gemensam organisation med en vald regionstyrelse.
- Regionen ska ha ett kansli med anställd personal som regionstyrelsen har personalansvar för.
- Regionen omfattar ett eller flera intilliggande landsting.

Kongressen 2016 bekräftade den inriktning på arbetet som förbundsstyrelsen bedrivit sedan 2013. Nivån på regionbidraget angavs även fortsatt vara inriktat på 150 000 per år och taket på sju bidrag låg kvar oförändrat.

Kongressen 2016 biföll en motion vars yrkande var att regionbidrag kan komma ifråga även då en länsförening inte går samman med någon annan länsförening. Som framgår av ovanstående tre kriterier fanns redan tidigare den möjligheten.

Resultat

En utgångspunkt för samtliga tre kongressers beslut om regionbildningar var att dessa måste vara självständiga beslut av de ingående länsföreningarna och att de inte skulle bildas av förbundet uppifrån. Alla har varit överens om att den bästa grunden för verksamheten och verksamhetens resultat är de aktiva medlemmarnas engagemang. Trots att organisationen på ett övergripande plan har varit överens om den valda inriktningen har det fram till idag endast bildats tre regionföreningar i enlighet med de av förbundsstyrelsen uppställda kriterierna. Dessa regionföreningar är Region Mellannorrland som bildats av de tidigare länsföreningarna i Jämtlands-, Västernorrlands- och Gävleborgs län, Region Mellansverige som bildats av länsföreningarna i Värmlands-, Västmanlands- och Dalarnas län och Region Stockholm/Gotland som bildats av länsföreningarna i Stockholms- och Gotlands län.

Erfarenheterna från processerna när dessa tre regioner bildats visar att förbundet måste ge ett omfattande organisatoriskt stöd till själva processen. Det handlar om sammanslagningen av länsföreningarna och om stöd för att organisera ett regionkansli. En svårighet som möter den nya regionen är att landstingen har skilda regler för ekonomiskt stöd till organisationer. Också här kan det behövas stöd från förbundet centralt. Fördelarna med att bilda en region överväger dock. De hittills genomförda regionbildningarna har inneburit en vitalisering av verksamheten. Detta är mest tydligt i Mellannorrland som var den första regionen som bildades. Lokalföreningar med väldigt liten aktivitet har livats upp och sådana som inte har haft verksamhet på flera år har kommit

igång igen. Kontakten med landstingen och den medicinska vården har förstärkts och regionföreningarna har ökat kapaciteten att bedriva intressepolitisk verksamhet.

Fortsatt arbete

Erfarenheterna från arbetet med att bilda regioner är positiva. Behoven att utveckla och förstärka en mellannivå i organisationen med uppgift att stödja och utveckla den lokala verksamheten är fortsatt mycket stora. Arbetet med att bilda flera regioner måste också i fortsättningen bygga på lokalföreningarnas vilja och engagemang. Förbundet måste förstärka sitt stöd till arbetet genom att utveckla kapaciteten att hjälpa föreningar med anställd personal i arbetsgivarrollen och genom att skapa arenor för erfarenhetsutbyte mellan regionföreningarna. Regionföreningarna bör också få en tydligare roll i planeringen av förbundets totala verksamhet.

En grundläggande tanke med regionaliseringen var från början att bilda regioner som med kraft kunde driva påverkansarbetet och ge ett verkningsfullt stöd till de lokala föreningarna. Som en följd av att det bildas regionkanslier får det centrala förbundskansliet stödjepunkter runt om i landet som kan bidra till förbundets långsiktiga mål – ett friskare liv för människor med allergisjukdom. Denna aspekt måste utredas ytterligare under den kommande kongressperioden. Sannolikt är det möjligt att i framtiden bedriva en del av förbundets centrala verksamheter hos regionkontoren. På det sättet kan kopplingen mellan central och regionalt förstärkas.

2018-12-13

Regionaliseringsgruppen

